

Környezetismeret

3-4. évfolyam

Célok és feladatok

A tantárgy célja, hogy felkeltse a tanulóban a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Bátorítsa a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, alkotóinak, jelenségeinek „felfedezésére”. Jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzeteket alakítson ki a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről. Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységet, alapozza meg a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat. Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetünkben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.

A környezetismeret tantárgy tanulása során a tanulók ismerkedjenek meg lakóhelyük, majd – egyre táguló körben – távolabbi természeti és ember által létrehozott környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásával, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával. Fedezzék fel a természet sokszínűségét, szépségét, és ébredjenek rá pótolhatatlan, értékes mivoltára.

A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére törekedjünk. Ezen keresztül segítsük olyan pozitív attitűd kialakulását, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség megalapozása érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő. Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával keltse fel – a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt.

Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat egyre nagyobb önállósággal szabályosan, balesetmentesen közlekedni, elemi fokon tájékozódni a térben, és az időben. Kiemelt cél az óvatosságra intés, az élet-és környezetkímélő, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása, s ezzel a személyes biztonság növelése. Nyújtson ismereteket az anyag különböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól. Segítse észlelni, és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait. Fejlessze helyes egészség szokásainkat, alapozza meg önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket, segítse a környezeti harmónia létrejöttéhez és fenntartásához szükséges magatartásuk és életvitelük alakulását.

Fejlesztési követelmények

Ismeretszerzési, -feldolgozási és alkalmazási képességek

A tanuló váljék nyitottá a természet szépségei, értékei iránt. Érdeklődésének megfelelően tudjon ismeretekhez jutni a valóság megtapasztalásával, valamint különböző képi és szöveges ismerethordozók révén. Legyen képes a természet tárgyait, élőlényeit, jelenségeit és folyamatait észlelni, és azokat elemi szinten megfigyelni. Tanítói irányítással, segítséggel tudjon ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak mérése, egyszerű kísérleti vizsgálata és modellezése által. Ismerje fel a vizsgálódásokhoz, mérésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, és használja azokat balesetmentesen. Szerezzen gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az úrtartalom, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában.

Szerezzen jártasságot a jelenségek, folyamatok egy-egy körének megadott szempontú csoportosításában. Megfigyeléseit, tapasztalatait saját szavaival, egyszerűen tudja megfogalmazni és tanítói segítséggel rajzban és írásban rögzíteni.

Tudja a megszerzett ismereteit elmondani, ábrázolni, leírni. Legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek minőségi és mennyiségi jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában. Legyen képes a természeti és ember alkotta környezetről különféle módon szerzett ismereteit egymással

összevetni, különböző szempontok szerint csoportokba rendezni, vizsgálódásainak eredményeit elemezni, értelmezni.

Tudja magyarázni ismereteinek mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, ismerje fel a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket. Legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi élet problémáinak megoldásában a tanultakat.

Lássa be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket. Ismeretei ébresszék rá, hogy felelős a természet védelméért, és ezért becsülje meg környezetének értékeit. Ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját (mentők, tűzoltók, rendőrség, polgári védelem). Tudja, hogyan kell viselkednie veszélyhelyzetekben (menekülés, segítségkérés).

Tájékozottság az anyagról

Ismerje meg vizsgálódásai alapján a környezetében előforduló fontosabb élő és élettelen anyagok néhány jellemző tulajdonságát, tudja az anyagokat különböző megadott szempontok szerint csoportosítani. Legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges szervezetünk egészséges fejlődéséhez. Tartózkodjék az élvezeti- és kábítószeres kipróbálásától. Tudja, mely anyagok szennyezhetik leggyakrabban a környezetét, mely anyagok, eszközök a háztartás leggyakoribb veszélyforrásai.

Tájékozódás az időben. Az idő és természeti jelenségek

Ismerje a napszakok és évszakok változását. Szerezzen gyakorlatot az idő mérésében, a mindennapi életünket meghatározó időtartamok becslésében. Tudja, hogy az idő múlásával az élőlények is – magunk is – változnak. Ismerje fel a változások szabályszerűségét, okait.

Tájékozódás a térben. A tér és természeti jelenségek

Tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméreteihez, majd szabvány mértékegységekhez viszonyítani, helyzetét, mozgását különböző nézőpontból szemlélni, elképzelni, jellemezni. Tudjon tájékozódni a lakóhelyén és annak környékén, tudjon útbaigazítást adni. Ismerje a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket. Tudja, hogyan kell viselkedni különböző veszélyhelyzetekben. Ismerje Magyarországon belül lakóhelye elhelyezkedését. Ismerkedjen meg az őt körülvevő táj jellegzetességeivel, felszínének formáival, az ottani élőlények jellemző tulajdonságaival. Tudja lakóhelye tájképi sajátosságait összehasonlítani más hazai tájakkal.

Tájékozódás a természettudományos megismerésről

Tudatosuljon benne, hogy a természetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük meg. Legyen tájékozott arról, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit felkészültségének megfelelő könyvek, cikkek és a média segítségével is fejlesztheti, de sok téves nézettel is találkozhat.

Tudjon önállóan a környezetre vonatkozó kérdéseket megfogalmazni. Tudjon beszámolni a saját tapasztalataiból, álló- és mozgóképekről, történetekből, leírásokból, a különböző kommunikációs eszközökből szerzett ismereteiről tanítói segítséggel. Tudjon írásban válaszolni egyszerű szóbeli vagy írásbeli kérdésekre. Tudjon egyszerű jelenségeket vázlatosan ábrázolni.

Ismerje meg a tudósok kiemelkedő eredményeit, kitartó szorgalmát, erőfeszítéseit.

A közlekedésben való biztonságos részvétel

Ismerje meg a biztonságos közlekedés rá vonatkozó szabályait. Tudja, hogyan előzheti meg és hogyan kerülheti el a leggyakoribb baleseti helyzeteket. Legyen tisztában azzal, hogy miként kérhet segítséget veszélyhelyzetekben. Alkalmazza a közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokásokat és elvárt udvariassági szabályokat. Legyen tisztában lakóhelye veszélyes, kerülendő részeivel.

Emberismeret, önismeret, honismeret

Legyen igénye a személyes higiénia, a test és a ruházat gondozására. Alkalmazza az egészségmegőrzés alapvető szabályait. Ismerje a korszerű táplálkozás, az egészséges életmód feltételeit.

Ismerje fel a harmonikus kapcsolat kialakításának szükségességét a természeti és társadalmi környezettel. Ismerkedjen szűkebb környezetének kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival. Gyakorolja azokat a tevékenységeket, szokásokat, amelyek az otthona, a lakóhelye, a szülőföldje és a hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezetnek.

Évfolyam: 3.

Évi óraszám: 37

Heti óraszám: 1

Ebből 80% = 30 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása

20% = 7 óra kiegészítő tananyag feldolgozása, illetve a kerettantervben szereplő tananyag elmélyítése, rendszerezése, képességek, készségek fejlesztése

Megjegyzés: 2005/06 tanévtől évi 37, heti 1 óra

Tematikus összesített óraterv

	Témakör	Óraszám	
		80%	20%
1.	A megismerési módszerek alapozása	folyamatos	-
2.	Az élettelen természet alapismeretei	8 óra	1 óra
3.	Az élő természet alapismeretei	10 óra	2 óra
4.	Testünk és életműködésünk	4 óra	1 óra
5.	Tájékozódási alapismeretek	4 óra	1 óra
6.	Közlekedés	2 óra	1 óra
7.	Országismeret	2 óra	1 óra

**A rendelkezésre álló idő 80% = 30 óra
20% = 7 óra**

Összesen: 37 óra

1. témakör: A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan)

Tartalom:

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, egyszerű természeti jelenségek felismerése.

Becslések, egyszerű mérések szabvány egységekkel (m, dm, cm, mm; t, kg, dkg, g; l, dl, ml, hl; óra, perc, másodperc; °C) tanítói segítséggel.

A tapasztalatok általánosítása.

Ismerkedés a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló és mozgóképek). A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban, tanítói segítséggel.

Tevékenységek:

A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Egyszerű kísérletek megfigyelése és elvégzése. Oksági összefüggések keresése a kísérletek tapasztalatai és a mindennapi tapasztalatok között.

Mérések, méréssorozatok végzése.

Tapasztalatok megjelenítése egyszerű ábrával, rajzzal. Saját korábbi tapasztalatok beépítése. Gyermekenciklopédiák, könyvek használata adott feldolgozási algoritmus segítségével. Tévéműsorok, reklámok és az azokban esetleg előforduló helyes és téves tájékoztatások megfigyelése, elemzése (pl. táplálkozás, gyógymódok).

2. témakör: Az élettelen természet alapismeretei: (8+1 óra)

Tartalom:

A környezetben előforduló anyagok mérhető tulajdonságai.

A változások megfigyelése. A hőmérséklet változása.

A halmazállapot-változások a mindennapi életben.

Az időjárási jelenségek és az anyag tulajdonságainak változása. Fagyás, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése. Az olvadás és oldódás megkülönböztetése. Vizsgálódás mágnesekkel.

Éghető és éghetetlen anyagok. Az égés, mint veszélyforrás. Veszélyre figyelmeztető jelek, jelzések.

Kiegészítő anyag: A víz tulajdonságai. A víz körforgása. A vizek haszna és védelme.

Tevékenységek:

Megfigyelések, tapasztalatok, mérési eredmények rögzítése írásban önállóan, előzetes megbeszélés után. Mondatok, rövid szövegek igazságtartalmának eldöntése tapasztalatok, megfigyelések alapján. Rövid szóbeli beszámoló a megfigyelésekről, tapasztalatokról. Tapasztalatszerzés a különböző anyagok halmazállapotainak főbb jellemzőiről. A halmazállapot- változás megtapasztalása, feltételeinek előállítása.

Oksági összefüggés keresése a halmazállapot-változás és egyes hétköznapi jelenségek között. Az anyagok változása, az annak folyamán megfigyelhető tulajdonságok észrevétele (pl. égés, oldódás, forrás).

Teendők tűz (pl. épülettűz, erdőtűz, ruhatűz) esetén. Önmentési gyakorlat.

3. témakör: Az élő természet alapismeretei (10+2 óra)

Tartalom:

A növények életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak (pl.: fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok) hatása a növények életére. A növényi élet évszakos ritmusa.

Az állatok életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak hatása az állatok életére. Az állatok évszakok szerinti viselkedése. A növények és az állatok kapcsolata, egymásra utaltsága.

Helyes viselkedésünk a természetben.

Kiegészítő anyag: Állatokról élőhelyek szerint tapasztalatgyűjtése. Tápláléklánc, táplálékhálózat. A testfelépítés, életmód és élőhely összefüggésének megfigyelése.

Tevékenységek:

A növények változásának folyamatos megfigyelése. Egyszerű kísérletek az életfeltételek bizonyítására.

Különböző állatok viselkedésének, életmódjának, az élőhelyükhöz és más élőlényekhez fűződő kapcsolataiknak megfigyelése a valóságban, valamint álló és mozgóképeken.

Az ember szerepének tisztázása a környezetében élő más élőlények életfeltételeinek alakításában. Tetteink következményeinek kutatása.

4. témakör: Testünk és életműködésünk (4+1 óra)

Tartalom:

Testünk mérhető tulajdonságai. Életünk nélkülözhetetlen környezeti feltételeinek vizsgálata. A környezet változásainak hatása életünkre. Egészséges életmód. Helyes napirend. Az egészség és a sport.

A betegség tünetei (rossz közérzet, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés). A leggyakoribb fertőző betegségek és megelőzésük. A védőoltások fontossága.

A betegápolás, beteglátogatás szabályai. A kuruzslás veszélyei.

Tevékenységek:

Az életjelenségek változásainak megfigyelése, mérése. Saját tapasztalatok megbeszélése, összehasonlítása a társakéival

A magatartási és illemszabályok, valamint a betegségek, balesetek megelőzése közötti oksági összefüggések keresése (pl. kézmosás, zsebkendőhasználat).

Dramatikus játék során a helyes egészségszokások gyakorlása.

5. témakör: Tájékozódási alapismeretek (4+1 óra)

Tartalom:

A tárgyak alaprajza. Kicsinyítés rajzolással.

Útvonalrajzok, térvázlatok, térképszerű ábrázolások ismert terepről.

A valóság térképi ábrázolása jelekkel.

A négy fő világtáj. Az iránytű.

Kiegészítő anyag: Iránymeghatározások, a fő és mellékvilágtájak szerinti tájékozódás gyakorlása.

Tevékenységek:

Egyszerű alaprajzok készítése. Útvonalak berajzolása az alaprajzba. Térképszerű képes ábrázolások, térképvázlat készítése az iskola környékéről.

A térképvázlaton útvonalak bejelölése, bejárása. Szimbolikus jelek alkalmazása. Tájékozódás iránytű segítségével.

6. témakör: Közlekedés (2+1 óra)

Tartalom:

A lakóhely jellemző közlekedési eszközei. A helyi és távolsági tömegközlekedés eszközei. Helyes és helytelen utazási szokásaink.

A gyerekek, mint a balesetek okozói.

Kiegészítő anyag: A közlekedés szabályainak elmélyítése.

Tevékenységek:

Utazás tömegközlekedési eszközökön. A szabálytudat alakítása. Helyes magatartásformák bemutatása, gyakorlása valós helyzetekben.

A gyermekbalesetek és a veszélyhelyzet okainak keresése. Kapcsolat keresése a viselkedés és a gyermekbalesetek között.

7. témakör: Országismeret (2+1 óra)

Tartalom:

Élet a fővárosban és az ország más vidékein. Hazánk fővárosa Budapest. Ismerkedés a főváros nevezetes és a gyerekek szempontjából érdekes épületeivel, létesítményeivel, helyeivel.

Kiegészítő anyag: Városunk és Budapest közelsége

Tevékenység:

Közvetlen vagy közvetett (tv, videó, dia, könyv, könyvtár) tapasztalatszerzés: Duna, Vár, Gellérthegy, Országház, hidak, nagykörút, üzletek, színházak, bábszínház, állatkert, Margitsziget, közlekedés.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló rögzítse írásban tapasztalatait, megfigyeléseit, méréseit az előzetesen megbeszélteknek megfelelő módon. Tapasztalatai alapján döntsön mondatok, rövid szövegek igazságtartalmáról. Olvassa le helyesen a hőmérőt. Használja helyesen a tanult mértékegységeket.

Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét. Közvetlen környezetéből nevezzen meg példákat a halmazállapot-változásra. Használja helyesen az oldódás, olvadás szavakat. Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját.

Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző élőlényfajt. Sorolja fel az élőlények életfeltételeit.

Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek. Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.

Tájékozódjon az iskola környékéről készített térképvázlaton. Állapítsa meg helyesen iránytű segítségével a fő világtájakat. Nevezze nevén a település jellemző felszíni formáit, felszíni vizeit, nevezetes épületeit, közlekedési eszközeit. Ismertessen egyet a település hagyományai közül. Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén.

A tanulói teljesítmények ellenőrzésének, értékelésének módjai, fajtái.

Az ellenőrzés legyen:

- folyamatos, rendszeres, következetes és változatos
- igazodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz
- legyen sokrétű és sokoldalú
- jellemezze a segítőkészség és a humanizmus
- vegye figyelembe a tanuló személyiségét, egyéni képességeit

Az értékelés szempontjai:

- a megfigyelés pontossága
- a szóbeli kifejezés színvonala
- a tantárgyhoz való viszonyulás
- a tevékenység során tanúsított aktivitás
- az ismeretelsajátítás folyamata
- egyéni képességeknek megfelelő haladási ütem

Az értékelés módja, fajtái:

Az órai szereplés, gyűjtőmunka, a megfigyelésekről készült rajzok, feljegyzések, szóbeli feleletek, témazáró feladatlapok alapján értékelünk.

Tankönyvek, segédletek:

Dr. Mester Miklósné: Környezetismeret könyv – A mi világunk 3.o. Apáczai Kiadó

Dr. Mester Miklósné: Környezetismeret munkafüzet – A mi világunk 3.o. Apáczai Kiadó

Évfolyam: 4.

Évi óraszám: 55,5

Heti óraszám: 1,5

Ebből 80% = 59 óra a kerettantervben meghatározott tananyag feldolgozása

20% = 15 óra kiegészítő tananyag feldolgozása, illetve a kerettantervben szereplő tananyag elmélyítése, rendszerezése, képességek, készségek fejlesztése

Megjegyzés: 2006/07 tanévtől évi 55,5 , heti 1,5 óra

Tematikus összesített óraterv

	Témakör	Óraszám	
		80%	20%
1.	A megismerési módszerek alapozása	folyamatos	-
2.	Az élettelen természet alapismeretei	6 óra	1 óra
3.	Az élő természet alapismeretei	12 óra	3 óra
4.	Testünk és életműködésünk	4 óra	1 óra
5.	Tájékozódási alapismeretek	14 óra	4 óra
6.	Közlekedés	4 óra	1 óra
7.	Országismeret	4 óra	1 óra

A rendelkezésre álló idő 80% = 44 óra

20% = 11 óra

Összesen: 55,5 óra

1. témakör: A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan)

Tartalom:

Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése, a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, következtetések, egyszerű összefüggések felismerése.

Önálló mérés a gyakori szabvány mértékegységek alkalmazásával.

Az ismeretforrások (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló és mozgóképek) felhasználása a megismeréshez tanítói segítséggel.

A tapasztalatok rögzítése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.

Tevékenység:

A tapasztalatok lejegyzése, rendezése, elemzése tanítói segítséggel. Folyamatos megfigyelés.

Mérőssor megtervezése, végzése.

Az egyéni ismeretszerzés megalapozása. Búvárkodás a könyvtárban. Önálló beszámoló a könyvtári tájékoztató eredményéről.

Összefüggő feleletek tanítói kérdésekre. A jelenségek megfigyelésével, okok kertesésével következtetések levonása.

2. témakör: Az élettelen természet alapismeretei (6+1 óra)**Tartalom:**

Az otthon tisztasága, szennyező forrásai. Környezetünk tisztasága, szennyezettsége.

A lakóhely levegőjének, vizeinek tisztasága, szennyezettsége. Szennyezőforrások a környezetben, a szennyezés hatása az élőlényekre, az emberre. A megelőzés, a védekezés lehetőségei.

Különválogató hulladékgyűjtés.

A környezet szennyeződése miatt kialakuló veszélyhelyzetek felismerése, az önvédelem lehetőségének megismerése.

Kiegészítő anyag: Nemzeti parkok Magyarországon.

Tevékenység:

Folyamatos megfigyelések egyszerű vizsgálatok, kísérletek a levegő, a víz a talaj tisztaságáról.

Környezetünkől vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. A lakóhely levegőtisztaságának megfigyelése. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel és egyszerű vizsgáló eszközökkel (pl. nagytű, szűrőpapír).

A különválogató hulladékgyűjtés jelentőségének felismerése és szükségességének belátása.

A lakóhely környezetében előforduló anyagok összetettségének észrevétele. Kapcsolat keresése az egyes anyagok tulajdonságai és a környezetszennyezés között. Jelenlegi viselkedésünk, szokásaink és azok jövőbeli környezeti hatásai közötti egyszerű összefüggések felismerése.

3. témakör: Az élő természet alapismeretei (12+3 óra)**Tartalom:**

A tanuló környezetében megfigyelhető élőhelyek jellemzői. Az erdő, a füves és vizes élőhelyek néhány gyakori, jellemző növény- és állatfajának jellemzői (mérete, testfelépítése, jellemző részei, szervei, táplálkozása, szaporodása, változása, illetve viselkedése, alkalmazkodása).

Az ember hatása az élőhelyekre. A természet védelmének fontossága, védett helyi természeti értékek.

Kiegészítő anyag: Tanulmányi séta a gyümölcsösben.

Háziállataink, az állattenyésztés története, a háziállatok tápláléka.

Tevékenység:

Egyszerű összefüggések keresése az élőlény élőhelye, életmódja és testfelépítése között. A helyi környezet és az élőlények környezetalakító hatásának vizsgálata. A lakóhelyen megfigyelhető néhány lágyszárú és fás szárú növény, valamint néhány emlős, madár, gerinctelen állat tulajdonságainak rendszerezett megismerése, ezek táplálékláncba sorolása.

Annak észrevétele, hogy jelen cselekedeteink befolyásolják a jövőt. Kapcsolat keresése az ember tevékenysége és a természet veszélyeztetettsége között.

4. témakör: Testünk és életműködésünk (4+1 óra)

Tartalom:

Az ember életkori szakaszai.

A különböző korú emberek szervezetének, életműködéseinek, viselkedésének összehasonlítása.

Helyes és helytelen szokásaink. Az egészséget károsító szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószerhasználat) kialakulása, veszélye, felkészülés az elutasításukra. A reklámok hatása életmódunkra.

Kiegészítő anyag: Tápanyagok, táplálékaink fajtái.

Tevékenység:

Megfigyelés, mérés a testen. A mérések rögzítése, tanítói segítséggel.

Dramatikus játékok az életkorok jellemzőiről, helyes és helytelen szokásainkról. A reklámok elemzése az elérni kívánt hatás és a valóság összevetésével.

5. témakör: Tájékozódási alapismeretek (14+4 óra)

Tartalom:

A domborzat és vízrajz ábrázolása a térképen. Különböző domborzatú tájak, legnagyobb folyóink, tavaink felismerése Magyarország domborzati és vízrajzi térképén.

A lakóhely a térképen.

Tájaink képeiben.

Kiegészítő anyag: A térkép használat elmélyítése. Magyarország tájainak vizsgálata a térkép segítségével.

Tevékenység:

Közvetlen tapasztalatszerzés a lakóhely jellemző felszíni formáiról és felszíni vizeiről. Közvetett tapasztalatszerzés a helyben nem megfigyelhető felszíni formákról és vizekről.

Tájékozódási gyakorlat a lakóhely térképével, egyszerű tájolóval. Elemi szintű tájékozódás Magyarország domborzati térképén. A lakóhely megkeresése Magyarország térképén.

Magyarország nagytájainak felismerése jellemző képek, leírások alapján.

6. témakör: Közlekedés (4+1 óra)

Tartalom:

A kerékpáros közlekedés szabályai. A kerékpározás veszélyei.

A kerékpáros balesetek elkerülése.

Tevékenység:

Gyakorlatok a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítására.

Egyszerű utazás megtervezése menetrend segítségével.

Veszélyhelyzetek elemzése.

7. témakör: Országismeret (4+1 óra)

Tartalom:

Hazánk természeti szépségei, kulturális emlékei, értékei képekben. Településtípusok (város, falu, tanya).

Népcsoportok, kisebbségek hazánkban. Magyarok a határon túl.

Híres magyarok, hírünk a világban. A lakóhely nevezetes szülöttei.

Kiegészítő anyag: Városunk múltja, jelene, jövője.

Tevékenység:

A lakóhely és környékének természeti és kulturális értékeinek megkeresése a térképen, felismerése képről. Jellemző képek gyűjtése, rendezése.

Tájékozódás arról, hogy magyarokon kívül más népek is élnek határainkon belül, és hogy magyarok élnek határainkon kívül is.

Híres emberek fennmaradt emlékeinek felkutatása a lakóhely múltjából.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló keressen a tankönyvön kívül más ismerethordozókból a tananyaghoz kapcsolódó információkat. Tanítói kérdésre néhány mondatos összefüggő felelettel válaszoljon. Mutasson be egy-egy ismert növényt, emlőst, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből. Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.

Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait. Legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen, nevezze meg a tanult élettani jellemzőket. Tudja, hogyan őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább.

Ismerje a domborzat jelölését a térképen. Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzati térképén. Ismerje lakóhelyének védett természeti értékeit. Mutassa be a lakóhelyéhez közeli kirándulóhelyek egyikét. Nevezze meg a különbségeket az eltérő településtípusok között. Tudja, hogyan lehet megközelíteni a szomszédos településeket. Nevezzen meg, veszélyhelyzeteket járművel való közlekedés, kerékpározás közben. Nevezze meg lakóhelyén élő népcsoportokat.

A tanulói teljesítmények ellenőrzésének, értékelésének módjai, fajtái.

Az ellenőrzés legyen:

- folyamatos, rendszeres, következetes és változatos
- igazodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz
- legyen sokrétű és sokoldalú
- jellemezze a segítőkészség és a humanizmus
- vegye figyelembe a tanuló személyiségét, egyéni képességeit

Az értékelés szempontjai:

- a megfigyelés pontossága
- a szóbeli kifejezés színvonala
- a tantárgyhoz való viszonyulás
- a tevékenység során tanúsított aktivitás

- az ismeretsajátítás folyamata
- egyéni képességeknek megfelelő haladási ütem

Az értékelés módja, fajtái:

Az órai szereplés, gyűjtőmunka, a megfigyelésekről készült rajzok, feljegyzések, szóbeli feleletek, témazáró feladatlapok, kiselőadások, beszámolók alapján értékelünk.

Tankönyvek, segédletek:

Környezetünk titkai Mozaik Tankönyvkiadó

Beszámoltatás formái:

Szóbeli: - felelet

- órai munka
- kiselőadás (4.o)

Írásbeli: -felelet (röpdolgozat)

- témazáró
- összefoglaló dolgozat (év elején, félévkor, év végén)

Beszámolás értékelése:

- kék jegy: felelet, órai munka
- piros jegy: dolgozatok, témazárók
- zöld jegy: szorgalmi feladatok, pontok, füzet értékelése

Felkészülés:

A házi feladat az óra anyagához kapcsolódjon, annak gyakorlását szolgálja.

Szünetekre ne adjunk feladatot!